

Wat gebeurt er in een Brede School?

Aanpak

[Lia Blaton](#) - projectmedewerker brede school, Steunpunt Diversiteit & Leren

[Josiane Vranken](#) - lid directieteam van Vrije Basisschool de Triangel en coördinator brede school, Maasmechelen

[Jean Weustenraad](#) - lid directieteam van Vrije Basisschool de Triangel en coördinator brede school, Maasmechelen

[Eline Schmidt](#) - medewerker Samenlevingsopbouw Gent en coördinator van Brede School Ledeborg en Brede School Nieuw Gent

Trefwoorden: brede school, samenwerken, samenwerking, samenlevingsopbouw

Publicatiedatum: 28/11/2012

www.leerrijk.be

Artikel inhoud

01.SAMENVATTING

02.INLEIDING

03.BASISSCHOOL DE TRIANGEL

04.BREDE SCHOOL LEDEBERG

05.2 BREDE SCHOLEN, 2 VERHALEN

06.1 BREDE SCHOOL + 1 BREDE SCHOOL = 3

07.TIPS VOOR DE START VAN EEN BREDE SCHOOL

08.VERDERE STUDIE & INFORMATIE

Wat gebeurt er in een Brede School?

Aanpak

[Lia Blaton](#) - projectmedewerker brede school, Steunpunt Diversiteit & Lereren

[Josiane Vranken](#) - lid directieteam van Vrije Basisschool de Triangel en coördinator brede school, Maasmechelen

[Jean Weustenraad](#) - lid directieteam van Vrije Basisschool de Triangel en coördinator brede school, Maasmechelen

[Eline Schmidt](#) - medewerker Samenlevingsopbouw Gent en coördinator van Brede School Ledeberg en Brede School Nieuw Gent

Trefwoorden: brede school, samenwerken, samenwerking, samenlevingsopbouw

Publicatiedatum: 28/11/2012

1. SAMENVATTING

De term Brede School is meer en meer gekend, iedereen kan er zich wel iets bij voorstellen. Maar tegelijkertijd is het voor sommigen een vaag concept, mede omdat Brede Scholen ook zeer verschillend in opzet en werking zijn. In dit artikel bekijken we twee Brede Scholen: de ene groeide vanuit een school, de andere is een Brede School die vertrekt vanuit een wijk en gecoördineerd wordt door Samenlevingsopbouw. Door deze twee verhalen openen we de blik op het concept Brede School en geven we een inzicht in wat er door dit samenwerkingsverband allemaal in beweging wordt gezet om maximale ontwikkelingskansen voor alle kinderen en jongeren te bereiken.

2. INLEIDING

In Vlaanderen en Brussel zijn er heel wat Brede Scholen. Niet alle samenwerkingsverbanden die de muren slopen tussen verschillende sectoren (onderwijs, jeugd, cultuur, sport ...) omschrijven zich evenwel als Brede School. Daarom is het belangrijk om aan te geven waar het in de Brede School om gaat. In Vlaanderen en Brussel werd vanuit de proefprojecten *Brede School* (2006-2009) een referentiekader *Brede School voor Vlaanderen en Brussel* ontwikkeld. In dit referentiekader wordt vertrokken van de volgende definitie (Joos & Ernalsteen, 2010):

“Een BredeSchool is:

1. *een samenwerkingsverband tussen verschillende sectoren waaronder één of meerdere scholen*
2. *die samenwerken aan een brede leer- en leefomgeving in de vrije tijd en op school*
3. *met als doel maximale ontwikkelingskansen*
4. *voor alle kinderen en jongeren.*

Een kwalitatieve Bredeschoolwerking heeft oog voor diversiteit, verbindingen en participatie. De concrete werking hangt af van de lokale context.”

Wat is een Brede school?

Onmiddellijk valt al op dat deze definitie van Brede School heel breed is. Dit is bewust open gelaten en wel omdat de lokale context – de noden, de situatie in de wijk, de samenstelling van de schoolpopulatie, de aanwezige organisaties in de buurt – heel erg bepaalt hoe een Brede School vorm krijgt. Maar dat maakt dan ook dat Brede Scholen niet in één voorbeeld te vangen zijn.

In dit artikel proberen we de werking van twee Brede Scholen in te 'blikken'. We bekijken de werking van een Brede School die ontstaan is vanuit een school en door deze school gecoördineerd wordt. Vervolgens zoomen we in op een Brede School die opgestart werd vanuit een stad en vertrekkende vanuit de wijk het samenwerkingsverband uitbouwde.

Bij elke Brede School gaan we in op het ontstaan, de definitie van de Brede School, de samenstelling en de inhoud van het samenwerkingsverband. Door deze beschrijving willen we illustreren hoe een Brede School vorm krijgt in de praktijk en wat het samenwerkingsverband teweegbrengt voor kinderen en jongeren.

Daarnaast willen we door het contrasteren van deze twee voorbeelden ook aangeven hoe verschillend een Brede School kan worden opgestart en georganiseerd, maar toch hetzelfde doel – namelijk maximaliseren van ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren – voor ogen kan hebben.

3. BASISCHOOL DE TRIANGEL

3.1. Ontstaan

Basisschool de Triangel is een school met drie vestigingsplaatsen in Maasmechelen. De leerlingpopulatie is heel divers: op het vlak van herkomst, maar ook op het vlak van sociaaleconomische status. De leerlingen komen uit verschillende wijken uit de omgeving waardoor de school een afspiegeling van de buurt is. Basisschool de Triangel was van 2006 tot 2009 één van de proefprojecten Brede School. De school werkte echter voorheen ook al erg vaak samen met tal van buitenschoolse organisaties en partners om voor de kinderen een kansrijke omgeving te creëren. De school trekt de kaart van Brede School en communiceert dit zo op de website en met de ouders.

3.2. Wat is een Brede School?

Basisschool de Triangel omschrijft het concept Brede School als volgt:

“Brede School houdt in dat kinderen tijdens en na de schooluren een brede leer- en ontwikkelingsomgeving wordt aangeboden. We willen kinderen heel veel laten ervaren en exploreren. Hierbij staat een goede totale ontwikkeling als hoofddoelstelling voorop. Daar waar mogelijk en wenselijk doen we dit in samenwerking met diverse externe partners.”

(Bron: <http://www.detriangel.be/>, geraadpleegd op 14/08/2012.)

3.3. Samenwerkingsverband

De initiatiefnemer en coördinator van deze Brede School is Basisschool de Triangel. Er wordt samengewerkt met heel wat externe partners. Per week wordt gedurende ongeveer twee lestijden overlegd met de partners, daarnaast worden er ook andere overlegplatformen bezocht, zoals het Lokaal Overlegplatform (LOP).

Partners in de Brede School zijn: LOP Maasmechelen, de onderwijsdienst van Maasmechelen, speelpleinwerking Saenhoeve, jeugdhuiswerking Thebe. Verder zijn ook een Italiaanse vereniging betrokken (Italiaanse Taal & Cultuur en CO.A.SCIT), de Turkse vereniging, een boksport, de muziekacademie en basiseducatie. Afhankelijk van bepaalde noden worden ook andere partners aangesproken.

3.4. Inhoud Brede School

Centraal in deze Brede School staat het bieden van maximale kansen voor alle kinderen. Het gaat niet alleen om kinderen van de school, maar ook die van de wijk, alsook om ouders en buurtbewoners. De school werkt met specifieke doelgroepen, maar heeft bij het organiseren van projecten telkens heterogene groepen voor ogen, zodat iedereen wel vaart bij wat aangeboden wordt.

3.4.1. Voor de buurt (voor iedereen)

Open speelplaats

De school heeft een gesloten speelplaats, maar daarnaast werd een deel van de speelplaats opengesteld. Er werd vastgesteld dat in de wijk een enorme nood was aan een plek om te spelen. Daarom werd beslist om een stuk van de speelplaats toegankelijk te maken. De gemeente staat in voor het onderhoud en buurtbewoners én de school kunnen gebruikmaken van de speelplaats.

Muziekles

Na de schooluren worden er muzieklessen op school georganiseerd. Uit de bevraging van ouders bleek dat kinderen van de school niet gemakkelijk doorstromen naar een muziekacademie. Daarom werd een samenwerking met de academie op school opgestart. De samenwerking met de muziekacademie heeft ondertussen ook een impact op het muziekonderwijs in de lessen op school zelf. Zo gaan de leerkrachten van de muziekacademie aan de slag met muziek in het tweede leerjaar.

Italiaanse taal en cultuur

Op school wordt Italiaanse les georganiseerd door de Italiaanse vereniging. Elk jaar organiseert deze vereniging ook een project op de dag van het rechten van het kind. Leerkrachten Italiaans en externen begeleiden het. Een van de projecten werd opgehangen aan 'de stamboom van de mens'. Er werd daarvoor samengewerkt met het Gallo-Romeins Museum in Tongeren en de inhoud van het project werd ook gekoppeld aan het leven van de leerlingen. Leren over en van elkaar stond centraal. Wat er in dit project gebeurt, wordt ook verbonden met het leren op school zelf.

Turkse taal en cultuur

Er worden ook lessen Turks gegeven. Vanuit deze werking is ook een Turkse oudergroep opgestart.

Boksles

Op drie dagen in de week wordt er in de turnzaal boksles georganiseerd. Hiervoor wordt samengewerkt met Abdel Wahhabi, die een boksschool heeft opgestart. De boksles werd opgestart omdat men vaststelde dat dit nuttig was om agressie te kanaliseren, en tegelijkertijd wordt er ook gesport.

3.4.2. Voor kinderen van de school

Kameleonatelier

Het kameleonatelier is een atelier dat op woensdagnamiddag georganiseerd wordt op school voor kinderen van de school. Centraal in het atelier staat het werken rond techniek, drama en life skills. De ateliers worden begeleid door monitoren van het speelplein de Saenhoeve. Elke woensdagnamiddag is een ander leerjaar aan de beurt. In dit atelier krijgen kinderen de kans om zich op verschillende manieren te ontplooiën. Er wordt enerzijds aandacht besteed aan aspecten die tijdens de schooluren soms minder aan bod komen, zoals artistieke talenten, spel, sociale ontplooiing ... Anderzijds worden er voortdurend verbindingen gezocht tussen de ontwikkeling van de kinderen op school en daarbuiten. Kinderen ervaren deze namiddag niet als 'school': de ludieke manier waarop activiteiten worden begeleid en de keuze van materialen maken dat kinderen met veel plezier (het is niet verplicht) naar het atelier trekken. Voor meer informatie over de ontwikkelingen van het project tijdens de proefprojecten, zie Joos, Eernalsteen, Engels & Morreel (2010).

Speltheek op school

Uit huisbezoeken bleek dat kinderen van de school thuis weinig speelgoed hebben. De school nam dit aandachtspunt op en startte met een speltheek waar klassen van de school speelgoed kunnen uitlenen om zo het aanbod thuis te variëren en te verrijken.

De Wondere Pluim

De Veerman organiseert in samenwerking met de gemeente Maasmechelen het project De Wondere Pluim. Negen Maasmechelense basisscholen namen deel aan het project in 2012. Centraal in dit project staat het schrijven van verhalen. De leerlingen werkten samen aan een doorschuifverhaal dat van klas naar klas en van school naar school reist. De school nam voorheen ook al deel aan projecten met als focus schrijfonderwijs.

Zie ook: <http://www.dewonderepluim.be/>

Projecten

Op school zelf worden daarnaast ook nog andere projecten opgezet. Zo werd het mijnproject al twee keer georganiseerd (2008 en 2011). In dit project staat de mijngeschiedenis centraal. Dit project wil men herhalen zodat leerlingen twee keer tijdens hun schoolloopbaan het project meemaken (een keer in de lagere graad en een keer in de hogere graad). Verder werd er ook al een filmproject op touw gezet, waarbij leerlingen samen werkten aan een film en stop-motionfilmpjes leerden maken. In deze projecten wordt telkens breder gekeken dan de school: de omgeving van de school en achtergrond wordt hiervoor benut. Daarnaast loopt er ook een techniekproject voor leerlingen van de hele basisschool. Er werd een techniekklas gebouwd, waar leerkrachten gebruik van maken tijdens de lessen.

Het mijnproject

3.4.3. Voor ouders

Ouders zijn belangrijke partners van de school. De school investeert in het bereiken van ouders. Op regelmatige basis worden ouders bevraagd, er wordt nagegaan wat ouders belangrijk vinden en welke accenten er volgens ouders gelegd kunnen worden. Uit deze bevraging volgen soms ook projecten. Ouders kunnen op school voor verschillende zaken terecht: voor de opvolging van hun kinderen en voor informatie over de school (infoavond, huisbezoeken en contactmomenten). Ouders worden ook verwelkomd in de ouderraad en worden betrokken bij projecten op school. Er worden in samenspraak met ouders ook oudercursussen georganiseerd. Afhankelijk van hun vragen komen verschillende thema's op de agenda. Verschillende externe partners worden betrokken; afhankelijk van de vraag wordt een organisatie met specifieke expertise ingezet (onderwijsdienst, basiseducatie, opvoedingsondersteuning). En verder is ook basiseducatie aanwezig op school: ICT- en taalcursussen worden op regelmatige basis georganiseerd. De school zorgt ook voor de toeleiding van ouders naar deze cursussen.

3.5. Meerwaarde Brede School

De meerwaarde van Brede School ligt vooral in het feit dat kinderen meer vrijetijds mogelijkheden hebben, meer participeren en ook een breder aanbod hebben op school. Centraal staat het meer kansen geven aan leerlingen. Maar het gaat ook breder: in de werking is er aandacht voor de wijk, de ouders en de buurtbewoners. Het netwerk dat gevormd werd doorheen de jaren, is een sterkte. En verder blijkt dat de werking als Brede School een positieve uitstraling heeft op de school, de leerlingen, de bibliotheek, de omgeving ... Vanuit de gemeente

Maasmechelen werden ook al een aantal aspecten opgenomen door de onderwijsdienst om zo ook andere scholen te stimuleren en te ondersteunen in een brede werking.

4. BREDE SCHOOL LEDEBERG

4.1. Ontstaan

Brede School Ledeberg werd in 2008 opgestart. Vanuit het stedenfonds werden middelen voorzien vanuit de Stad Gent voor een coördinator. De stad Gent benaderde Samenlevingsopbouw Gent om deze taak in Ledeberg op zich te nemen. De eerste jaren was een voltijdse coördinator aangesteld, sinds 2012 is dit gereduceerd tot een halftijdse functie.

4.2. Wat is een Brede School?

Vanuit de Stad Gent hanteert men de volgende visie op het concept Brede School:

“Een lokaal samenwerkingsverband tussen diverse partners, die in een bepaald gebied samen willen werken met school/scholen aan: het maximaal laten renderen van ontwikkelingskansen voor kinderen. Deze samenwerking kan georganiseerd worden in diverse deelprojecten, activiteiten en of samenwerkingsafspraken. Daarbij wordt gestreefd naar onderlinge versterking, aanvulling en verrijking.

Samenvattend: in Gent is een Brede School:

1. *een keuze om een kind in al zijn ontwikkelingsaspecten te valoriseren,*
2. *een keuze voor lokale (bottom-up) samenwerkingsverbanden (territoriale afbakening),*
3. *een keuze voor versterken van kansengroepen,*
4. *een keuze voor gerichte onderlinge versterking van producten en processen in overleg,*
5. *een keuze om te werken met bestaande of te ontwikkelen sterktes van diverse partners (school/opvang- buurt-kind-ouders/bewoners).*

Dit alles met als doel de ontwikkelingskansen van kinderen maximaal te laten renderen.

Vijf pijlers komen in iedere wijk als kapstok binnen de partnerships/projecten terug:

1. *het benutten van elkaars gebouwen,*
2. *stimuleren van integraal werken en samenwerking,*
3. *realiseren van ouderbetrokkenheid,*
4. *de link tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten vorm geven,*
5. *sociale cohesie en wijkverbetering nastreven.*

(Bron: <http://www.pbdgent.be/node/23>, geraadpleegd op 19 juni 2012. De pedagogische Begeleidingsdienst (PBD) van de Stad Gent begeleidt de ontwikkeling van Brede School.)

4.3. Samenwerkingsverband

Het samenwerkingsverband bestaat uit verschillende organisaties. De coördinatie is in handen van een medewerker van Samenlevingsopbouw Gent vzw en omvat inhoudelijke én organisatorische projectondersteuning. Afhankelijk van het soort activiteit neemt de coördinator een andere rol op: soms enkel om te stimuleren, dan weer een rol als trekker. Er werd een stuurgroep samengesteld voor het maken van keuzes. Verschillende organisaties en mensen zijn erin vertegenwoordigd: ouders, twee basisscholen en een secundaire school uit de wijk, Buurtwerk, vzw Jong, een internaat, de buurtbibliotheek van Ledeberg, de Ledebirds (muziekorganisatie), gebiedsgerichte werking, de jeugddienst, het Stedelijk initiatief voor buitenschoolse opvang (Stibo) de krekeltjes. Deze stuurgroep komt vier tot vijf keer per jaar samen en zet de grote lijnen uit voor de werking: de prioriteiten per werkjaar worden telkens door deze groep bepaald. Ook evaluatie, planning en begroting van de Brede School staan op de agenda. Soms worden ook kleinere werkgroepen samengesteld voor de praktische organisatie en opvolging van specifieke activiteiten. Naast de leden van de stuurgroep zijn nog andere partners betrokken, zoals de carnavalsvereniging, de speltheek, het rust- en verzorgingstehuis (RVT) De Vijvers en het wijkgezondheidscentrum.

Sommige acties en doelstellingen van Brede School Ledeberg worden ook besproken op bestaande overlegplatforms, zoals het buurtteam of de werkgroep jeugd.

4.4. Inhoud Brede School

Het Bredeschoolproject vertrok van een terreinverkenning op basis waarvan enkele centrale thema's gedefinieerd werden.

Naast deze centrale thema's wordt telkens ook aandacht besteed aan de vijf pijlers van een Brede School (benutten van gebouwen, integraal werken en samenwerken, ouderbetrokkenheid, binnen- en buitenschoolse activiteiten en sociale cohesie en wijkverbetering, zie § 4.2.). Per werkjaar worden telkens werkpunten en aandachtspunten geformuleerd, waaraan activiteiten worden gekoppeld. Er worden heel wat

activiteiten georganiseerd in het kader van de Brede School. Sommige activiteiten lopen elk jaar opnieuw en daarnaast zijn er een à twee grotere projecten die elk jaar veranderen. We staan hierna even stil bij enkele belangrijke activiteiten.

Terreinverkenning

Het eerste jaar van de werking (Brede School Ledeberg, 2009) bestond uit een diepgaande terreinverkenning (Schmidt, 2009). Ouders, kinderen, acht scholen en vijftien verschillende organisaties werden bevraagd. Op basis van deze uitgebreide terreinverkenning werd een [signalenbundel](#) samengesteld. Uit deze bevraging kwamen vier centrale thema's voor de wijk naar boven:

1. Kinderen en jongeren hebben kansen om te bewegen.
2. Bewoners, organisaties en scholen maken kennis met de wijk en haar mogelijkheden (informatiedoorstroom).
3. Kinderen en jongeren kunnen op een veilige manier buiten spelen.
4. Vrije tijd & creativiteitsbeleving: een breder aanbod.

Daarnaast werd gewerkt aan het opzetten van overleg tussen verschillende partners, werd een werkbundel met achtergrondinformatie opgesteld en werden werkgroepen opgestart om doelen in acties te vertalen. Het uitbouwen van een ouderparticipatiekanaal werd op de agenda gezet. Verschillende ouders werden bevraagd en er werden ouderavonden georganiseerd. Via bestaande kanalen probeert men ouders te bereiken.

Sport in de wijk

Kinderen en jongeren meer kansen tot bewegen geven is een van de thema's die naar boven kwamen uit de signalenbundel. Er wordt op verschillende vlakken ingezet op meer bewegen. Zo worden voor de kinderen korte sportlessenreeksen (voor verschillende leeftijden) georganiseerd. Kinderen maken gedurende vijf lessen in leslokalen van scholen kennis met verschillende sportclubs uit Ledeberg. Zo leren leerlingen de lesgevers en de werkwijze kennen. Tijdens een van die vijf lessen wordt ook een bezoekje gebracht aan de sportclub en/of de sportterreinen. Als slot van de lessenreeks worden ook de ouders uitgenodigd. Door het aanbod in de wijk bekender te maken, wil men ervoor zorgen dat meer kinderen zich aansluiten bij sportverenigingen. In de vakantie werd ook reeds twee keer een sportkamp georganiseerd. Voor de inschrijvingen wordt samengewerkt met brugfiguren, het OCMW en een vereniging: zij verwijzen gericht kinderen door naar het sportkamp.

Er werd ook een sport- en spelkoffer geïntroduceerd: in samenwerking met het wijkgezondheidscentrum en buurtwerk wordt de koffer uitgeleend in parken en op pleinen in Ledeberg. En tot slot zag Oli, de beweegmascotte, het daglicht. Deze mascotte kondigde de verschillende activiteiten aan in de wijk.

Boek op bezoek

Brede School Ledeberg ging ook in op het project *Boek op bezoek*. Dit project werd opgestart door Brede School Brugse Poort (Gent) en werd ook uitgebreid naar andere wijken. Brugfiguren en de bibliotheek werkten samen met voorlezers en gezinnen. Een vrijwilliger gaat thuis voorlezen bij een kleuter uit de derde kleuterklas. De bedoeling is om het leesplezier aan te wakkeren en kinderen zin te doen krijgen in boekjes. Via dit project maken de gezinnen ook kennis met de wijkbibliotheek.

Gezonde voeding

Centraal thema van het werkingsjaar 2011 (Brede School Ledeberg, 2011) was *Gezonde voeding*. In samenwerking met het wijkgezondheidscentrum werd gewerkt rond gezonde vieruurtjes. Vlak na schooltijd werden ouders en kinderen uitgenodigd om samen te kokerellen. Ze maakten witloofbootjes, appelschildpadden, broodtorentjes ... Vlak na het koken was er steeds een korte educatieve, speelse activiteit rond gezonde voeding voor kinderen én ouders. Een aantal sessies werden op school georganiseerd, andere in het buurtcentrum. Als gevolg van het project rond gezonde vieruurtjes, werd er verder gewerkt rond dit thema. Het accent werd nu gelegd op gezonde brooddozen. Per school werd gewerkt rond het samenstellen van een gezonde brooddoos onder leiding van het wijkgezondheidscentrum. Er werden ook postkaartjes gemaakt met tips om een gezonde brooddoos samen te stellen.

Kindercarnaval

Op initiatief van de Ledebergse carnavalvereniging werd Brede School Ledeberg betrokken bij het carnaval, een van de festiviteiten van Ledeberg. De carnavalvereniging vond het jammer dat steeds minder buurtbewoners meewerkten aan de carnavalsstoet. Door de samenwerking via Brede School werden de kleuters en de eerste graad van de basisscholen, hun ouders en jeugdwerkers (vzw Jong) betrokken. Op vrijdagmiddag trekt een bonte stoet van meer dan 200 verklede kinderen door de straten. Het rust- en verzorgingstehuis De Vijvers is een halte zodat ook de bewoners kunnen genieten van deze parade. Met een show op het Ledebergplein wordt dit KinderCarnaval afgesloten.

Creativiteit: kinderen ontwerpen hun buurt

Creativiteit stond in 2009-2010 (Brede School Ledeberg, 2010) centraal. Drie muzische projecten, in twee basisscholen en een secundaire school, werden doorlopen. Brede School Ledeberg wil op deze manier creativiteit inzetten om de ontwikkeling en het welzijn van leerlingen te bevorderen. In de projecten stond de samenwerking tussen scholen, leerlingen én de buurt steeds centraal. Het project bestond uit verschillende onderdelen. Per onderdeel konden klassen van de verschillende scholen deelnemen.

In het luik *Fantasy design* werden kinderen ontwerpers.

In samenwerking met het designmuseum en een professionele designer gingen kinderen aan de slag. De basisscholen namen de buitenkant en de hal van de bibliotheek onder handen. De leerlingen van de secundaire school droegen hun steentje bij aan het stadsvernieuwingproject *Ledeberg Leeft*: ze namen het centrumplein onder de loep en pasten het aan hun wensen aan. De ontwerper van het plein die verantwoordelijk was voor de verwezenlijking van de vernieuwing, begeleidde dit proces en nam deze ideeën mee in het uiteindelijke plan. Een tweede onderdeel was een multimediaproject in samenwerking met [ZZmogh](#) (kunsteducatie). Er werd een weblog opgestart en de

leerkrachten kregen sessies over het werken met multimedia. De inhoud van de blog werd bepaald door de leerlingen zelf, maar had steeds een link met de buurt. De leerlingen werden heuse wijkreporters. Een laatste focus was drama: samen met een dramadocent werden er workshops georganiseerd.

Screening van de wijk

Een tweede doelstelling is het verkennen van de wijk.

Leerlingen screenen samen met de jeugddienst de straten op kindvriendelijkheid.

De leerlingen van de opleiding Verkoop van een secundaire school in de wijk leerden de stiel van plaatselijke handelaars kennen in het project *Praktijk in de wijk*.

De stuurgroepleden verkenden door wijkwandelingen en het vergaderen in elkaars gebouwen de wijk en elkaars werking.

4.5. Meerwaarde Brede School

Door samen te werken, ontstaat er meer samenwerking en verbindingen tussen bestaande organisaties. Brede School Ledeberg brengt heel wat teweeg in de wijk. De verschillende partners leerden doorheen de samenwerking elkaar beter kennen: zo kunnen ze gemakkelijker doorverwijzen naar elkaar of een beroep doen op elkaars expertise. Ook de scholen uit de wijk leerden elkaar beter kennen. Zo heeft een school de andere school uitgenodigd om naar een theatervoorstelling te komen kijken en neemt het wijkgezondheidscentrum deel aan heel wat activiteiten die aansluiten bij hun core business, zoals praktijk in de wijk en gezonde vieruurtjes.

Het samenwerkingsverband van Brede School Ledeberg wordt sterker: er worden steeds meer linken gelegd tussen partners en activiteiten doordat de gemeenschappelijke noden en doelen worden opgespoord. De verschillende partners blijken zelf ook steeds meer zelf het initiatief te nemen om gezamenlijke acties op te zetten.

De sterkte van Brede School Ledeberg is de grondige analyse van de wijk bij de opstart van de Brede School. Samen werken de verschillende partners aan oplossingen voor de noden van de kinderen uit de wijk.

5. 2 BREDE SCHOLEN, 2 VERHALEN

Ieder zijn eigen verhaal

De beschrijving van deze twee Brede Scholen toont aan dat elke Brede School zijn eigen verhaal schrijft. De reden of aanleiding voor het starten van een Brede School is gemeenschappelijk: bepaalde noden nopen tot samenwerking met meer partners. Maar de plaats waar actie ondernomen wordt, verschilt: een school of een stad kunnen elk het heft in eigen handen nemen. Het doel van elke Brede School is wel gemeenschappelijk: werken aan de ontwikkelingskansen van kinderen op verschillende terreinen.

Verschillende partners en context

Net zoals bij de impactbevraging (Joos, Ernalsteen, Engels & Morreel, 2010), stellen we vast dat de plaats van de coördinator een andere drive geeft aan het samenwerkingsverband. Zo is het vanuit een wijkwerking gemakkelijker om verschillende scholen te betrekken en is het vanuit een school gemakkelijker om in te breken in het binnenschoolse leren. Dit weerspiegelt zich ook in het soort activiteiten dat georganiseerd wordt. Het samenwerkingsverband is samengesteld uit een diversiteit aan partners in de twee Brede Scholen, maar de samenstelling van het samenwerkingsverband ziet er, door de lokale context heel anders uit.

Andere organisatie en focus

Ook de organisatie (werkgroepen en stuurgroepen) wordt anders vormgegeven. Vanuit de basisschool wordt eerder vanuit de school als centraal punt samengewerkt met verschillende partners, terwijl vanuit een wijk een groep van partners gecreëerd wordt die overkoepelend de Brede School maken. De inhoud van de activiteiten in beide Brede Scholen focussen op het maximaliseren van ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren. In de activiteiten zie je dat ingespeeld wordt op noden van de bredere buurt. Vanuit de school wordt in eerste instantie (wat niet meer dan logisch is) gefocust op de leerlingen van de school, maar daarnaast wordt ook ingespeeld op buurtbewoners. Vanuit een wijkwerking wordt gestart met de kinderen en jongeren uit de brede wijk en worden daarnaast, via samenwerking met scholen, ook leerlingen en het binnenschools leren in het vizier genomen.

Een overzicht

	Brede School de Triangel	Brede School Ledeberg
Ontstaan	Vanuit een basisschool worden linken gezocht met andere organisaties om in te spelen op noden van de leerlingpopulatie, de buurt en de ouders.	Vanuit de stad wordt in het kader van aandachtswijken een bredeschoolwerking uitgebouwd.
Visie (kernbegrippen)	<ul style="list-style-type: none"> - Brede leer- en leefomgeving - Ervaren en exploreren - Totale ontwikkeling 	<ul style="list-style-type: none"> - Lokaal samenwerkingsverband - Diverse partners - Ontwikkelingskansen - versterken
Samenwerkingsverband	<ul style="list-style-type: none"> - Breed netwerk van partners - Centraal staat school - In de wijk 	<ul style="list-style-type: none"> - Breed netwerk van partners - Overkoepelende stuurgroep - In de wijk - Verschillende scholen uit de wijk betrokken
Inhoud	<p><i>Voor wie?</i> In eerste instantie voor kinderen van de school, en hun ouders, daarnaast voor kinderen uit de wijk en de buurtbewoners.</p> <p><i>Activiteiten?</i> Heel wat gericht op het leren op school. Sterke link naar wereld buiten/rondom de school.</p>	<p><i>Voor wie?</i> Voor alle kinderen en jongeren uit de wijk.</p> <p><i>Activiteiten?</i> Heel wat gericht op gemeenschappelijke doelen van partners in de wijk. Link naar binnenschoolse: zit in activiteiten, maar vanuit externe instantie (niet school) moeilijk om zicht op te krijgen.</p>
Meerwaarde	<ul style="list-style-type: none"> - Meer aanbod (o.a. vrije tijd) - Meer participatie - Netwerk = sterkte - Positieve uitstraling van brede school op partners 	<ul style="list-style-type: none"> - Meer samenwerking en verbindingen ontstaan - Veranderingen in de wijk - Een beroep doen op expertise van partners

6. 1 BREDE SCHOOL + 1 BREDE SCHOOL = 3

Uit deze twee voorbeelden blijkt dat Brede Scholen op heel verschillende manieren vorm kunnen krijgen. Toch hebben ze een aantal aspecten gemeenschappelijk. We gaan even in op een paar elementen die terugkomen in deze twee Bredeschoolverhalen en die belangrijk zijn voor elkeen die een Brede School wil uitbouwen.

6.1. Breed samenwerkingsverband

Verschillende organisaties zijn betrokken in een Brede School. In Maasmechelen wordt vanuit de basisschool samengewerkt met tal van partners. In Gent, in Brede School Ledeberg, werd vanuit de wijk gekeken welke partners relevant zijn voor de samenwerking. In de samenstelling van beide samenwerkingsverbanden zien we dat er heel breed gekeken wordt. Verschillende partners hebben ook gemeenschappelijke doelen. Het creëren van een win-winsituatie is daarom heel belangrijk. Uit de verschillende Brede Scholen blijkt wel dat er voortdurend moet worden geïnvesteerd in het samenwerken. Daarnaast zien we ook dat de Brede Scholen gebruikmaken van bestaande overlegplatformen en bestaande structuren proberen in te zetten. Voor bepaalde acties is overleg op bijvoorbeeld een LOP functioneler dan een aparte Bredeschoolvergadering.

6.2. Eigenheid van elke partner

Behalve het brede samenwerkingsverband, vallen ook de verschillende wijzen waarop de diverse partners betrokken zijn in de Brede School op. Maar partners blijken wel op langere termijn betrokken te zijn. Wat eens startte als een ad-hocsamenwerking, kan uitgroeien tot een vergaand partnerschap. De wijze waarop overlegd en samengewerkt wordt, wisselt wel. De algemene werking is vaak in handen van een stuurgroep, terwijl er voor concrete activiteiten eerder gewerkt wordt met werkgroepen die variëren in samenstelling.

6.3. Coördinatie van de Brede School

Het gaat er niet om wie de Brede School trekt, wie welke taken opneemt ... maar over de inhoud van een Brede School: de ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren maximaliseren. Maar deze twee elementen kunnen niet zonder elkaar: een goede coördinatie, een trekker, iemand die het overzicht behoudt, is onontbeerlijk.

In Brede School Ledeberg werd bij de start gekozen om te werken met een voltijdse coördinator om het samenwerkingsverband op te volgen, vorm te geven en te ondersteunen. Ondertussen is deze functie halftijds. De coördinator omschrijft haar functie als kansen zien en grijpen en zoveel mogelijk partners motiveren en enthousiasmeren. Ze ondersteunt initiatieven van de stuurgroep of zet zelf acties op. In Basisschool de Triangel is het de directie van de school die deze coördinerende rol op zich neemt. De directie omschrijft haar functie als volgt:

“Je draagt de eindverantwoordelijkheid, maar niet de hele verantwoordelijkheid voor een deelproject. Je schuift verantwoordelijkheden naar andere mensen toe.”

Ook deze coördinator geeft daarnaast aan dat het gaat om het zien en grijpen van kansen.

Net zoals in de impactbevraging (Joos, Ernalsteen, Engels & Morreel, 2010) stellen we vast dat de plaats van de coördinatie, vanuit een school of een andere organisatie, impact heeft op de wijze waarop de Brede School vorm krijgt. De coördinator vanuit de school ziet onmiddellijk mogelijkheden en opportuniteiten voor de school en de leerkrachten:

“Een serieus pluspunt is als je als directeur ook coördinator bent van de Brede School. Dan valt het gemakkelijker samen. Een externe partner zal veel tijd moeten steken in het toegang vinden tot de school.”

Een andere coördinator moet inderdaad meer energie steken in het betrekken van scholen (directies en leerkrachten), maar anderzijds heeft een coördinator vanuit een andere organisatie (hier: samenlevingsopbouw) dan weer het voordeel dat er veel gemakkelijker verschillende scholen én organisaties betrokken worden in het samenwerkingsverband.

6.4. Kinderen centraal

In de werking van de Brede Scholen staan de kinderen steeds centraal. Het maximaliseren van hun ontwikkelingskansen is het hoofddoel. We zien in beide Brede Scholen dat er sterk ingezet wordt op verschillende aspecten: creativiteit, sociale vaardigheden, gezondheid, beweging ... Op school, maar ook in de wijk. Vanuit de samenwerkingsverbanden wordt breed gewerkt. En telkens wordt er ook geprobeerd linken te leggen tussen wat in en buiten school gebeurt. En niet enkel kinderen van de school worden aangesproken, maar ook kinderen uit de buurt, hun ouders en de buurtbewoners.

6.5. De wijk

De wijk speelt een belangrijke rol in deze twee Brede Scholen. In Gent (Ledeberg) is de Brede School opgestart vanuit een grondige wijkanalyse. In Maasmechelen stellen we vast dat de Brede School vorm krijgt binnen een wijk met specifieke noden en uitdagingen. De Brede School speelt daar ook in op specifieke noden van de wijk. Een school maakt deel uit van de wijk en is dus niet geïsoleerd. Heel wat van de projecten binnen deze Brede Scholen hebben dan ook een blijvende impact op de wijk. De Triangel stelde een deel van de speelplaats open voor de wijk, in Brede School Ledeberg werden enkele projecten opgenomen waarbij de wijk letterlijk verbeterd werd door o.a. het beschilderen van een blinde muur en het herinrichten van een pleintje en de bibliotheek.

6.6. Ouders

In beide Brede Scholen wordt uitgebreid aandacht besteed aan het communiceren met en het betrekken van ouders. Ouders worden beschouwd als wezenlijke partners in het realiseren van maximale ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren. In beide Brede Scholen wordt dan ook uitgebreid aandacht besteed aan het bevragen van ouders en het inspelen op hun wensen, noden en vragen. Er wordt op verschillende manieren geprobeerd om ouders te bereiken: op toonmomenten, door hen aan te spreken aan de schoolpoort, via brugfiguren (in Ledeberg) ... Er wordt dus niet ingezet op één manier die voor alle ouders moet werken, maar de ouders worden via verschillende wegen aangesproken.

6.7. En wat betekent een Brede School voor leerkrachten?

Brede School Ledeberg wordt gecoördineerd vanuit Samenlevingsopbouw. In de stuurgroep zijn scholen betrokken, maar voornamelijk de directies participeren in het uitbouwen van het samenwerkingsverband. De coördinator zou ook wel graag meer rechtstreeks met leerkrachten werken. Voor de betrokken directies is het een evenwichtsoefening: Brede School Ledeberg biedt heel wat mogelijkheden en opportuniteiten, maar tegelijkertijd moet de werklust van leerkrachten worden bewaakt. In Basisschool de Triangel verzorgt de directie zelf de coördinatie en bewaakt ze zelf ook goed dat leerkrachten niet overbevraagd worden. Leerkrachten worden telkens goed geïnformeerd. De directie checkt altijd eerst of er op school een draagvlak is. Het wil niet zeggen dat wat binnen de Brede School gebeurt, door leerkrachten gedragen wordt of dat leerkrachten zelf het project moeten uitvoeren, maar leerkrachten moeten wél de meerwaarde aanvoelen van wat er in de schoot van de Brede School ontwikkelt. Het maken van praktische afspraken en overleg is daarbij ook een belangrijk aandachtspunt. Zeker wanneer

klaslokalen ook door externe organisaties benut worden, is het belangrijk om goede afspraken te maken en de noden en wensen op elkaar af te stemmen. De directie verzorgt hier ook de communicatie.

Leerkrachten merken wel dat een brede school heel wat teweegbrengt. In de Triangel geven leerkrachten aan dat ze heel goed voelen dat kinderen heel wat opsteken in de kameleonateliers. Leerkrachten merken dat het een meerwaarde is en kunnen ook in de eigen lessen van deze competenties gebruikmaken. In Ledeberg zie je dat scholen en leerkrachten veel meer actief participeren en zelf activiteiten of acties voorstellen. Door input van externe partners op school (dramadocent, multimedia ...) hebben heel wat acties ook voor leerkrachten iets te bieden.

6.8. Middelen

En hoe zit het met het financiële aspect? Een niet onbelangrijke vraag. In Ledeberg zijn vanuit de Stad Gent middelen voorzien voor een coördinator en werkingsmiddelen voor het opzetten van activiteiten. Er wordt wel meer gerealiseerd door het samenwerken. Bepaalde activiteiten in het kader van de Brede School zijn ook activiteiten die binnen de doelstellingen van een partner passen (bijvoorbeeld het wijkgezondheidscentrum), waardoor ook partners bepaalde (eigen) werkingsmiddelen benutten om acties te realiseren. In Maasmechelen draait de Brede School vooral op basis van het creëren en duiden van een win-winsituatie voor alle betrokkenen. De directie geeft wel aan dat de middelen die de school ontving tijdens de proefprojectperiode, al heel wat extra mogelijk maakten (zoals de aankoop van materialen, het drukken van boekjes ...). Om dit ook nu nog te verwezenlijken, is meer creativiteit nodig en het gericht zoeken naar andere mogelijkheden (bv. een samenwerkingsverband met provincie).

6.9. Van project naar structurele acties

Heel wat activiteiten in de schoot van Brede Scholen beginnen vanuit een eenmalige actie. Een keer wordt een actie georganiseerd. Het is een aandachtspunt om een eenmalig project om te zetten in een structurele actie, die ingebed is in het dagelijkse reilen en zeilen van de betrokken organisaties.

6.10. Tot slot: aandachtspunten voor Brede Scholen

Breed samenwerkingsverband	<ul style="list-style-type: none"> - Partners uit verschillende sectoren - Investeren in samenwerken - Win-winsituatie creëren - Benutten van bestaande overlegstructuren
Eigenheid van elke partner	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenheid van partners verschilt - Uit ad-hocsamenwerking kan structurele samenwerking groeien - Werkgroepen variëren per activiteit
Coördinatie van de brede school	<ul style="list-style-type: none"> - Goede coördinatie is onontbeerlijk - Plaats van coördinator heeft impact op brede school
Kinderen centraal	<ul style="list-style-type: none"> - Doel = maximaliseren van ontwikkelingskansen voor kinderen & jongeren - Inhoud = belangrijk
De wijk	<ul style="list-style-type: none"> - Brede school situeert zich in context - Noden van wijk = verbonden aan werking brede school
Ouders	<ul style="list-style-type: none"> - Communicatie en betrekken van ouders = aandachtspunt - Wezenlijke partners van de brede school
En leerkrachten?	<ul style="list-style-type: none"> - Evenwichtsoefening: betrekken maar niet overbevragen - Binnenschools leren verrijken - Wat binnen brede school gebeurt, heeft impact op leerlingen en ook op leerkrachten
Middelen	<ul style="list-style-type: none"> - Werkingsmiddelen - Middelen voor coördinatie
Van project naar structurele actie	<ul style="list-style-type: none"> - Project - Inbedding in dagelijkse reilen en zeilen

7. TIPS VOOR DE START VAN EEN BREDE SCHOOL

Tot slot enkele tips van deze ervaren Bredeschoolcoördinatoren.

Eline Schmidt van Samenlevingsopbouw Gent geeft de volgende drie tips:

1. Start met een verkenning van de wijk. Ga actief op zoek naar organisaties en mensen uit de buurt. Er is altijd een link te vinden tussen wat verschillende organisaties en mensen willen realiseren met betrekking tot de wijk en Brede School.
2. Begin niet te groot. Hou het haalbaar.
3. Neem je tijd, ga niet te snel. Zo krijgen partners ook de tijd om elkaar te leren kennen en kunnen samenwerkingsverbanden groeien.

Josiane Vranken van de Vrije Basisschool de Triangel geeft de volgende tips:

1. Zorg ervoor dat iemand bij de start fulltime energie kan steken in het starten van het samenwerkingsverband.
2. Ga niet in op elk aanbod. Bepaal op voorhand goed wat je wilt bereiken en waarom. In functie daarvan bekijk je dan de aanbiedingen.
3. Vertrek vanuit de noden die er zijn. En creëer van daaruit een win-winsituatie.

En wat er natuurlijk vooral nodig is: veel enthousiasme en inspiratie!

8. VERDERE STUDIE & INFORMATIE

Brede School Ledeberg (2009). *Werkingsverslag Brede School Ledeberg*. Intern document, Samenlevingsopbouw Gent vzw.

Brede School Ledeberg (2010). *Jaarverslag 2010*. Intern document, Samenlevingsopbouw Gent vzw.

Brede School Ledeberg (2011). *Verlag werkingsjaar 2011*. Intern document, Samenlevingsopbouw Gent vzw.

Joos, A. & Ernalsteen, V. (2010). *Wat is een Brede School? Een referentiekader*. Gent: Steunpunt Diversiteit & Leren.

Joos, A., Ernalsteen, V., Engels, M. & Morreel, E. (2010). *Eindrapport Brede School. Verslaggeving en aanbevelingen na drie jaar proefprojecten Brede School in Vlaanderen en Brussel*. Leuven/Gent: Steunpunt GOK/Steunpunt Diversiteit & Leren.

Joos, A., Ernalsteen, V., Engels, M. & Morreel, E. (2010). *De impact van Brede School. Een verkennend onderzoek*. Gent: Steunpunt Diversiteit & Leren.

Pedagogische Begeleidingsdienst Gent, Visie Brede School Gent, <http://www.pbdgent.be/node/23> geraadpleegd op 19 juni 2012.

Schmidt, E. (2009). *Terreinverkenning Brede School Ledeberg. Signalenbundel. Op basis van de bevraging van ouders, scholen en organisaties*. Gent: Samenlevingsopbouw Gent. Te downloaden van: <http://www.samenlevingsopbouwgent.be/>

Basisschool De Triangel:

<http://www.detriangel.be/>

Samenlevingsopbouw Gent:

<http://www.samenlevingsopbouwgent.be/>